

โป๊ะเชือก เครื่องมือประมงที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

ประเทศไทยถือได้ว่าเป็นประเทศที่มีความอุดมสมบูรณ์ประเทศหนึ่งในโลก ตามคำกล่าวที่ว่า “ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว” แต่เมื่อเทคโนโลยีด้านการทำประมงได้พัฒนาก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดผลกระทบต่อ การประมงหลายด้าน อาทิเช่น ทรัพยากรสัตว์น้ำถูกจับขึ้นมาใช้เป็นจำนวนมากจนตกอยู่ในสภาวะวิกฤติ การเสื่อมโทรมและการลดลงอย่างรวดเร็วของทรัพยากรสัตว์น้ำทั้งในทะเลฝั่งอ่าวไทยและฝั่งอันดามัน ปัญหาความเสื่อมโทรมของชายฝั่ง การทำลายแหล่งขยายพันธุ์และอนุบาลสัตว์น้ำวัยอ่อน ปัญหาความขัดแย้งกันเองในหมู่ชาวประมงพาณิชย์และประมงพื้นบ้าน รวมทั้งความขัดแย้งในหมู่ชาวประมงพื้นบ้านด้วยกันเอง เพื่อบรรเทาวิกฤตการณ์ดังกล่าว หนึ่งในหลายโครงการที่ศูนย์พัฒนาการประมงแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้ดำเนินงานมาตั้งแต่ปี พ.ศ.

2544 คือโครงการโป๊ะเชือกเพื่อพัฒนาการจัดการประมงชายฝั่งอย่างยั่งยืน มีพื้นที่ดำเนินโครงการอยู่ที่บริเวณหาดแม่รำพึง จังหวัดระยอง โดยความร่วมมือกับกรมประมงและชาวประมงในพื้นที่วัตถุประสงค์หลักของโครงการเพื่อการจัดการการทำประมงชายฝั่ง ลดการแข่งขัน ความขัดแย้งของการทำประมงในพื้นที่ รวมทั้งการฟื้นฟูทรัพยากรประมงชายฝั่ง เพื่อการทำประมงอย่างยั่งยืน

โป๊ะเชือกมีลักษณะเหมือนโป๊ะไม้ไผ่ทั่วไป เพียงแต่โป๊ะเชือกจะใช้วอนมาทำเป็นตัวโป๊ะและปีกโป๊ะ โป๊ะเชือกแบ่งออกเป็น 3 ส่วนเช่นกัน คือ ปีกโป๊ะ ห้องลวง และก้นโป๊ะ คุณสมบัติที่สำคัญของโป๊ะเชือก คือ เป็นเครื่องมือประมงประจำที่ขนาดใหญ่ โครงสร้างยึดตรึงติดอยู่กับพื้นทะเล ในการทำให้วอนกางเป็นรูปโป๊ะนั้นจะใช้การลอยทุ่น เพื่อไม่ให้เนื้อวอนจมน้ำ และยึดวอนให้กางออกด้วยสมอหรือตุ้มน้ำทราย ขนาดความกว้างของโป๊ะประมาณ 45 เมตร ยาว 140 เมตร และปีกโป๊ะยาว 250 เมตร การติดตั้งโป๊ะเชือกชาวประมงจะติดตั้งในพื้นที่ทำการประมงโดยปกติของคนที่ความลึก 11-14 เมตร ห่างจากชายฝั่ง 4.8 กิโลเมตร ปีกโป๊ะจะเป็นเครื่องล่อให้ปลาเข้าโป๊ะ โดยปลาจะมากินแพลงตอนที่บริเวณปีกโป๊ะ วายวนไปมาจนเข้าไปห้องลวง และติดอยู่ในก้นโป๊ะรอการจับของชาวประมงต่อไป การกู้โป๊ะจะใช้เรือ 4 ลำ โดยชาวประมงจะทำการกู้วอนบริเวณก้นโป๊ะขึ้นจากน้ำเรื่อยๆจนสามารถช้อนหรือจับสัตว์น้ำที่ติดอยู่ในก้นโป๊ะสัตว์น้ำที่จับได้ยังคงมีชีวิตอยู่ จึงมีคุณภาพดี ทำให้ขายได้ราคาดีไปด้วย

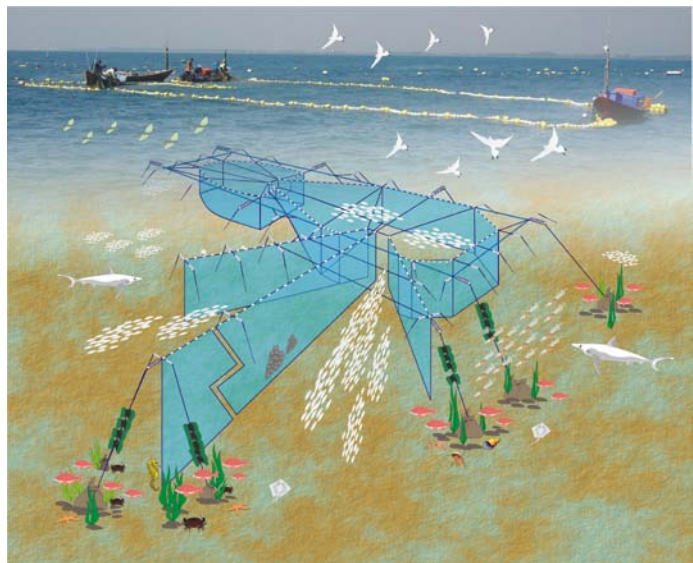

สัตว์น้ำที่จับได้จากการทำประมงโป๊ะเชือก เช่น ปลาทุ ปลาปลิง ปลาอินทรี ปลาโคมงาม ปลาข้างเหลือง ปลาตุ๊กกล้วย ปลากระทุงเหว ปลาหลังเขียว ปลาสิ่กุน เป็นต้น และหมึกจับได้ 3 ชนิด ได้แก่ หมึกหอม หมึกกล้วย และหมึกกระดอง รวมทั้งปูม้าด้วย

โป๊ะเชือกเป็นเครื่องมือประมงประจำที่ ที่มีประสิทธิภาพในการจับไม่สูงมากนักเมื่อเทียบกับเครื่องมือประมงพาณิชย์ แต่รายได้จากการทำประมงโป๊ะเชือกก็ถือว่าเป็นรายได้ที่น่าสนใจ เนื่องจากสัตว์น้ำที่จับได้จากโป๊ะจะมีความสดทำให้มีรสชาติดี เป็นที่ต้องการของผู้บริโภค จึงทำให้มีราคาสูงกว่าการจับจากเครื่องมือชนิดอื่น

โป๊ะเชือกนอกจากจะเป็นเครื่องมือประมงสำหรับจับสัตว์น้ำแล้ว เครื่องมือประมงชนิดนี้ยังถือได้ว่าเป็นเครื่องมือที่สามารถช่วยฟื้นฟูทรัพยากรประมงชายฝั่งด้วย กล่าวคือเมื่อมีการติดตั้งโป๊ะเชือกไว้ในทะเล บริเวณเนื้ออวนที่ใช้ทำโป๊ะ ลุงทรายที่ใช้ทำเป็นตัวถ่วง จะมีสาหร่ายมาเกาะติดอยู่ ซึ่งจะกลายเป็นแหล่งอาหาร แหล่งหลบซ่อน ป้องกันภัย แหล่งวางไข่และขยายพันธุ์ แหล่งอนุบาลสัตว์น้ำวัยอ่อน และแหล่งอาศัยของสัตว์น้ำไปด้วย จากการดำน้ำสำรวจบริเวณปักโป๊ะและส่วนต่างๆของโป๊ะเชือกพบว่า มีสัตว์น้ำหลากหลายชนิดและตัวอ่อนของสัตว์น้ำมาอาศัยอยู่ เช่น หอยแมลงภู่ หอยนางรม ปู หมึก รวมทั้งยังพบการวางไข่ของสัตว์น้ำบริเวณเครื่องมือดังกล่าวด้วย

นอกจากนี้โครงการประมงโป๊ะเชือกที่ศูนย์พัฒนาการประมงแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้ดำเนินงานทดลองเพื่อการทำประมงอย่างยั่งยืนในด้านของทรัพยากรสัตว์น้ำแล้วนั้น ยังมุ่งเน้นการทำงานเป็นกลุ่มและการมีส่วนร่วมของชาวประมงในพื้นที่ด้วย การดำเนินโครงการส่งผลให้เกิดการร่วมกลุ่มและจัดตั้งเป็นกลุ่มประมงโป๊ะเชือกหาดแม่รำพึงขึ้น เพื่อสร้างเสริมความเข้มแข็งในการจัดการและบริหารทรัพยากรประมงชายฝั่งในพื้นที่ รวมทั้ง

ดูแลผลประโยชน์แบ่งรายได้จากการทำประมงโป๊ะเชือก การช่วยเหลือและให้สวัสดิการแก่สมาชิกกลุ่ม การซ่อมและบำรุงรักษาโป๊ะเชือก การสอดส่องการทำประมงที่ผิดกฎหมาย เป็นต้น จากประโยชน์ดังกล่าวที่ได้กล่าวไปแล้ว การทำประมงโป๊ะเชือกจึงถือได้ว่าเป็นการทำประมงที่ก่อให้เกิดความยั่งยืนของทรัพยากรสัตว์น้ำและเป็นการทำประมงที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมอย่างแท้จริง...

